

**DMITRY
GLUKHOVSKY**

METRO 2033

VIDEO

<https://youtu.be/Ka7sQEUOrYY>

KNIVHY

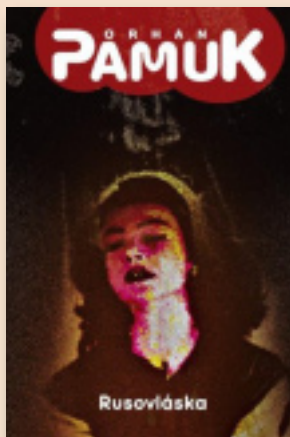
Pro týden od 7. 6. do 16. 6. 2019

Číslo

12

Ročník 30

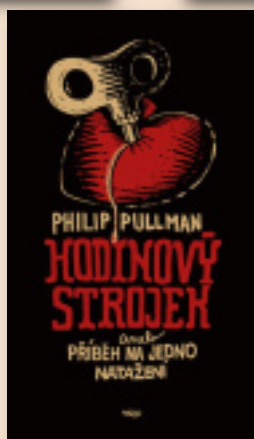
Nakladatelství
ARGO vydává

399 Kč

398 Kč

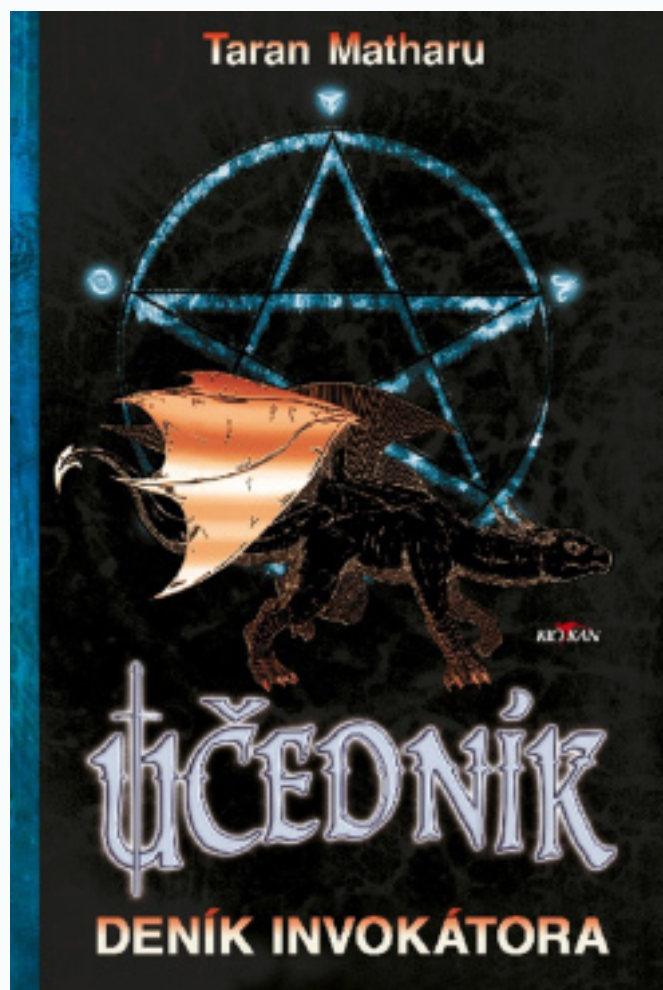

258 Kč

Více uvnitř

internet. knihkupectví: www.kosmas.cz

Více uvnitř

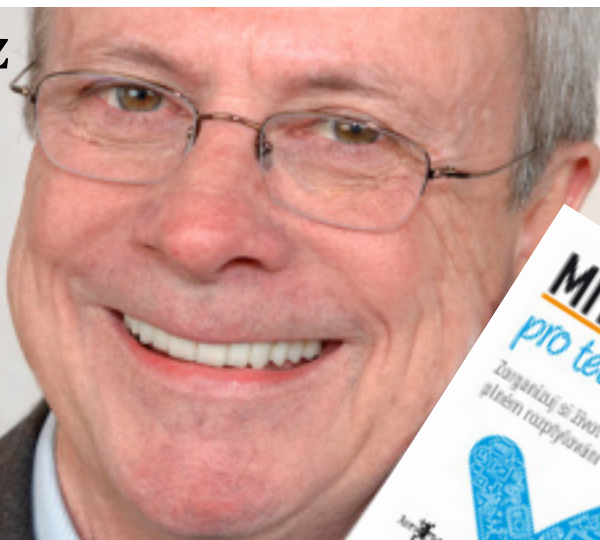
299 Kč

www.alpress.cz

www.melvil.cz

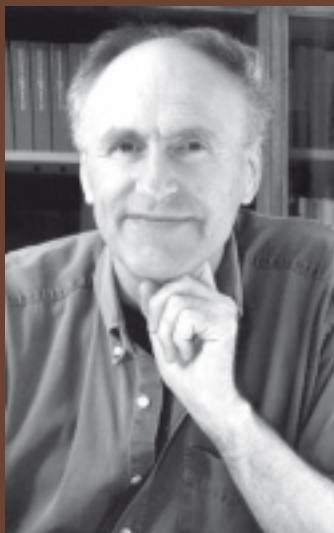
Více uvnitř

359 Kč

UVNITŘ: Willam Shakespeare ZIMNÍ POHÁDKA; Taran Matharu UČEDNÍK – DENÍK INVOKÁTORA (videorozhovor); Marco Polo CESTOVNÍ PRŮVODCE; Philip Pullman HODINOVÝ STROJEK aneb PŘÍBĚH NA JEDNO NATAŽENÍ (rozhovor s autorem); David Allen MÍT VŠE HOTOVO PRO TEENAGERY (rozhovor s autorem); Orhan Pamuk RUSOVLÁSKA; Jack Kerouac VIZE COUDYHO; PRAHA SVĚTOVÁ; K ČEMU JSOU ARCHITEKTI a další

Další novinky, videa, rozhovory, recenze, aktuality na: <http://denik-knihy.cz/>

Překladatel Martin Hilský působí jako profesor anglické literatury na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a patří k našim předním znalcům Shakespearova díla. Jeho překlady Williama Shakespeara vycházejí v Atlantisu ve dvou řadách. Vázaná řada je českoanglická. Každý svazek začíná

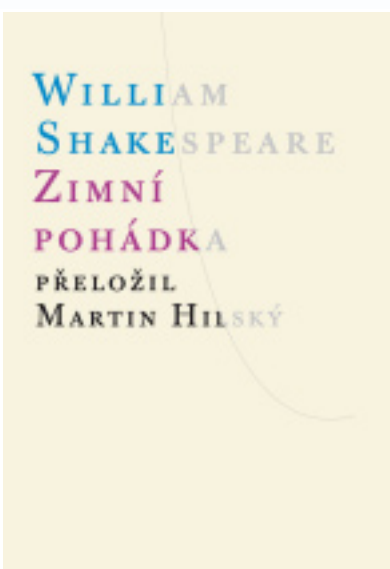
čtivě psanou studií Martina Hilského. Na stránkách proti sobě jsou pak uspořádány anglický originál a jeho český překlad, opatřené poznámkami. Anglické poznámky slouží jako malý shakespearovský slovníček, české poznámky upozorňují čtenáře na klíčové souvislosti. V brožované řadě vycházejí české překlady doprovázené poznámkou překladatele. Divadelní inscenace těchto překladů můžete zhlédnout v rámci Letních shakespearovských slavností v Praze, Brně, Ostravě a v Bratislavě.

William Shakespeare

PŘELOŽIL MARTIN HILSKÝ

VÁZANÁ ŘADA

- Hamlet, dánský princ / Hamlet, the Prince...**
548 s., 441 Kč
- Král Lear / King Lear**
376 s., 374 Kč
- Kupec benátský / The Merchant of Venice**
326 s., 341 Kč
- Macbeth / Macbeth**
316 s., 319 Kč
- Othello, benátský mouřenín / Othello, the Moor...**
408 s., 374 Kč
- Sen noci svatojánské / A Midsummer Night's Dream**
292 s., 330 Kč
- Sonety / The Sonnets**
416 s., 374 Kč

BROŽOVANÁ ŘADA

- Básně** 186 s., 185 Kč
- Bouře** 106 s., 126 Kč
- Dobrý konec všechno spraví** 130 s., 160 Kč
- Hamlet, dánský princ** 192 s., 209 Kč
- Jak se vám líbí** 128 s., 147 Kč
- Jindřich IV.** 278 s., 209 Kč
- Julius Caesar** 128 s., 160 Kč
- Komedie omylů** 100 s., 126 Kč
- Král Lear** 160 s., 185 Kč
- Macbeth** 118 s., 160 Kč
- Marná lásky snaha** 136 s., 160 Kč
- Mnoho povyku pro nic** 116 s., 160 Kč
- Othello** 170 s., 185 Kč
- Romeo a Julie** 152 s., 185 Kč
- Sen noci svatojánské** 114 s., 126 Kč
- Sonety** 170 s., 185 Kč
- Večer tříkrálový** 116 s., 160 Kč
- Veselé paničky windsorské** 134 s., 160 Kč
- Zimní pohádka** 148 s., 160 Kč
- Zkrocení zlé ženy** 132 s., 160 Kč

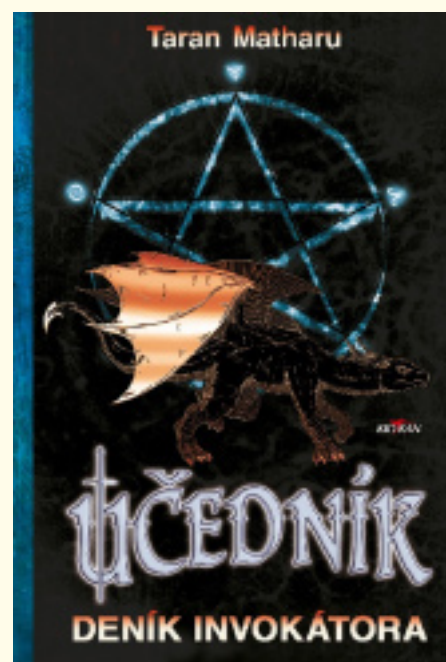
Taran Matharu UČEDNÍK – DENÍK INVOKÁTORA

Schopnost invokovat se dědí krví, ale přesto se testují i děti neurozených. Tak našli také Jamese Bakera a toto je jeho příběh. Jamesovým dobrodružstvím prolínají užitečné poznámky a hodnověrné zápisky o elfech, orcích a trpaslících. Doplňuje je přehledná démonologie a základní zaklínadla válečných mágů, které tento neurozený invokátor sepsal v průběhu studia na Vokanské akademii, než se ztratil na území orků.

Překlad Jan Mrlík
Vázaná, 224 stran, 299 Kč, EAN: 9788075438737,
ISBN: 978-80-7543-873-7

Zakoupit můžete zde

<https://www.alpress.cz/ucednik-denik-invokatora-v/>

Ukázka a videorozhovor s autorem na následující straně

1. den

Jsem invokátor. Když tato slova píšu, třesou se mi prsty, i když nevím jistě, jestli kvůli tomu, že jedeme ulicí dlážděnou kočičími hlavami, na nichž se třese celý kočár, nebo vzrušením z tohoto poznání. Říkal jsem si to nahlas pořád dokola, ale stále mi to nepřipadá moc skutečné. Tak píšu tento záznam do svého nového deníku, abych viděl, jestli o tom dokážu sám sebe přesvědčit. Když k nám přišli inkvizitoři, byl den jako každý jiný. Otec zrovna skončil s pečením. Vzpomínám si, jak se rozklínal zvonek nade dveřmi našeho obchodu a říkal jsem si, že je divné, že zákazník nevidí na dveřích pověšenou ceduli ZAVŘENO. A když mě matka volala do přízemí, zazníval v jejím hlase strach. Dobře si na to vzpomínám. Ti dva na sobě měli černé sutany, jaké nosí všichni inkvizitoři. Vídával jsem je chodit po ulicích, často s démony po boku, a to byla samá podivná stvoření, však víte; ale dnes s sebou žádné neměli. A za to jsem jim byl vděčný. První muž se představil jako inkvizitor Rook, druhý jako inkvizitor Faversham. Mluvili znuděnými hlasy, jako by je jejich práce kdovíjak otravovala. Domýšlel jsem si, že by to tak i mohlo být – ale kdo jiný by ji dělal? Jedině invokátor dokáže přezkoušet jiného člověka, jestli nemá invokátorské vlohy.

Jenomže oni přišli za mnou. A to bylo neobvyklé. Normálně chlapi a děvčata, kteří dospějí do určitého věku, nastoupí pěkně do řady a jejich jména strážný zkontroluje podle seznamu. Jenže když přišla řada na můj ročník, byl jsem zrovna nemocný, a žádný inkvizitor se nechtěl dotknout dítěte s nakažlivým onemocněním. Proto za mnou přišli až do našeho městečka. „Pojď sem, chlapče,“ vyzval mě inkvizitor Rook a luskl prsty. Zdál se pěkně našťvaný, že musí svou povinnost vykonat při této osobní návštěvě. Předstoupil jsem před něho a vložil mu ruku do nastavené dlaně. Naráz bylo všechno jinak. V jedné chvíli jsem se měl věnovat řemeslu, které odpovídalo mému jménu, stejně jako můj otec. V následující se mi krev

Autor pochází z Londýna, narodil se v roce 1990, po otci je napůl Brazilec a po matce napůl Ind. Obě rodičovské země navštívil a mluví plynule portugalsky. Už jako malý se zamiloval do knížek a literárních příběhů. Říká, že sám je začal psát jako devítiletý. Po absolvování obchodní akademie se v létě 2013 na čtyřměsíční pracovní stáži v divizi digitálního prodeje nakladatelství Penguin Random House detailně seznámil s moderní nakladatelskou praxí. Vzápětí se po krátké cestovatelské fázi pustil do svého díla Učedník. Díky účasti v systému Wattpad.com a také díky každodenní aktualizaci díla jeho popularita bleskurychle narůstala. Za necelý půlrok jeho text četlo přes tři miliony lidí. Dostal se i do pořadu NBC News a poté se definitivně rozhodl pro dráhu spisovatele.

vařila v žilách a kůže na ruce se mi rozzářila modrou barvou, jakou má zimní obloha. Takže jsem měl vlohy invokátora. Můj život se v tom okamžiku navždy změnil.

Dopřáli mi jen hodinu, abych se rozloučil s celou rodinou, a to jenom proto, že jim otec na zpáteční cestu nabídl přichystat čerstvé pečivo, ale vysvětlil jim, že než se dopeče, bude to trvat něco přes hodinu. Maminka celou dobu plakala, a musím přiznat, že ze začátku jsem brečel taky. Když ale Faversham utrousil slova

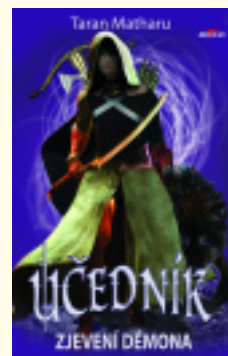
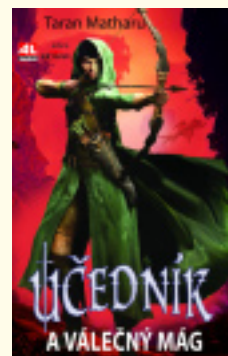
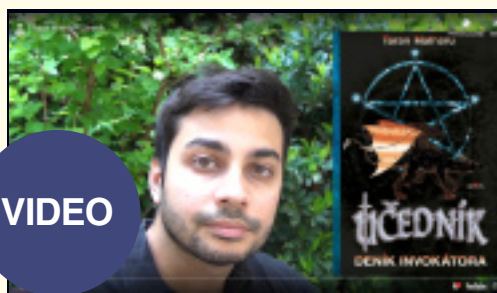
„ukňouraný mizera“, rychle jsem přestal. Od maminky jsem dostal tenhle deník. Byl to dárek až na příští rok, kdy oslavím šestnácté narozeniny. Říkala, že ho určitě budu moci lépe využít už teď. Tak s ním v této chvíli sedím uprostřed podlahy kočáru a oba inkvizitoři leží natažení na palandách, každý po jedné straně, a vyspávají. Jedinou útěchu jsem našel v pečivu, které inkvizitoři napůl snědli a pak pohodili. Je už dávno studené, ale chutná jako domov. Bude se mi stýskat.

2. den

Vokanská akademie. Nevěděl jsem, že ta je cílem naší cesty, dokud jsem nezaslechl kočího na kozlíku, jak to jméno vyvolává, i když jeho hlas tlumily sametové závěsy zatažené přes okna kočáru. Probudil jsem inkvizitory, kteří ho začali proklínat. Ale nebránili mi, abych přitiskl čelo ke sklu a obdivoval starobylý hrad v celé jeho kráse. Tvořily ho čtyři válcové věže, tyčící se nad čtyřhrannou budovu, kterou obklopoval příkop plný tmavé vody. Sotva jsem stačil hrad obhlédnout, a už jsme s duněním přejížděli po padacím mostě vedoucím do Akademie. Za chvilíčku mě inkvizitoři popoháněli přes šeré nádvoří obehnané vysokými zdmi do schodů, které vedly k hlavnímu vchodu a dál do posvátných síní vokanského hradu.

<https://youtu.be/OUjSt3nbLIA>

Cestovní průvodce

Co je nového na Marco Polo na spirále?

Skoro všechno! Předně máme velmi praktický formát. Nový Marco Polo spirála se nyní vejde do každé příruční tašky či do kapsy saka či bundy.

Pro lepší čtivost jsme také změnil typ písma a přepracovali jsme celý obsah a všechny texty. Některé texty byly doplněny a některé naopak zkráceny. U každé doporučené památky jsme přepracovali její hlavní popis. Každá „Top cíle“ je představena formou otázek (co, jak, proč, kdy, jak dlouho, co ještě), což je unikát a nenajdete to v žádném jiném průvodci. Umožní to zapamatovat si to

nej důležitější hned na začátku. Novým elementem je v každé kapitole rubrika „Můj den“. Pro naše čtenáře a naše cestovatele jsme vypracovali seznam nápadů pro jeden konkrétní den. Například v průvodci Mallorca jsme připravili den nakupování v ostrovní metropoli, či se vydáme po stopách mondénní Mallorky, anebo se můžete vydat na jeden den do přírody... Novinkou je také „Magické chvíle“, kterou znají čtenáři z našich klasických průvodců. To jsou intenzivní a nezapomenutelné zážitky. A na závěr je nutné podotknout, že všechny průvodce jsme vybavili zcela novým obrazovým materiálem.

Co je převzato z dosavadního Marco Polo na spirále?

Spirála. Je prostě jednoduše praktická. Člověk průvodce otevře, překlopí a má v ruce a před očima to, co hledal. To žádná knižní záložka nedokáže!

Jaká myšlenka, filozofie, stojí v pozadí nového Marco Polo na spirále?

Jednoduše a rychle naplánovat cestu, výlet – a užít si báječný den dovolené.

... zeptali jsme paní Borowski (vedoucí programu Baedeker)

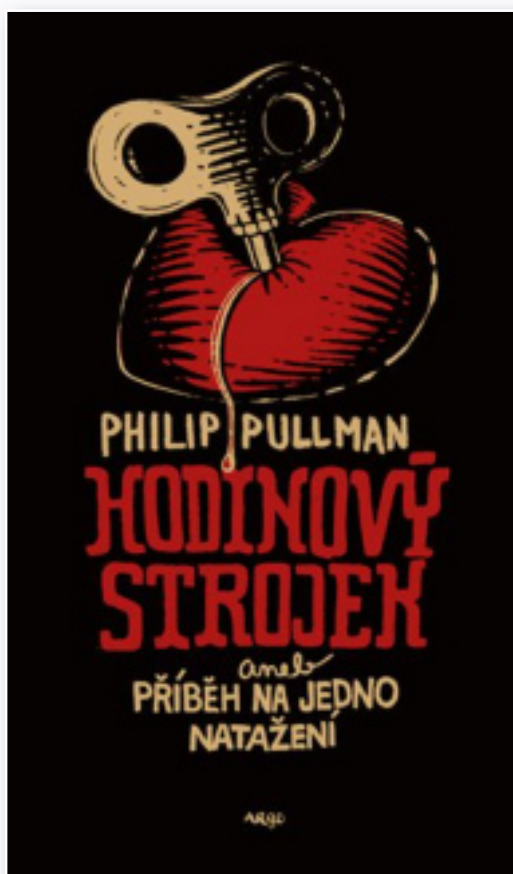
v nabídce více průvodců Marco Polo

Philip Pullman **HODINOVÝ STROJEK** aneb **PŘÍBĚH NA JEDNO** **NATAŽENÍ**

Některé příběhy jsou jako hodinový strojek. Natáhneš je a ony jdou, ubíhají a nic je nezastaví. Hodinářský učedník, mechanický rytíř v brnění, malý princ se strojkem místo srdce a tajemný doktor Kalmenius, o kterém se povídá, že je to sám ďábel... Vezmeš tyto postavy, usadiš je ve vyhrátém hostinci uprostřed zasněžené zimní krajiny, otočíš klíčkem a tím v nich probudíš život. Pojednou se začne odvíjet vzrušující romantický i strašidelný příběh, nezadržitelně, tik tak, jako neúnavný hodinový strojek. Brilantní vypravěčské umění světoznámého britského spisovatele ocení malí i dospělí čtenáři.

Mrazivý příběh z pera jednoho z nejslavnějších současných světových spisovatelů se dostal do užší nominace na Whitbread Award a na Carnegie Medal. Dočkal se také několika divadelních i dvou operních adaptací.

Přeložila Dominika Křest'anová

Vázaná, 92 stran, 258 Kč, EAN: 9788025727188, ISBN: 978-80-257-2718-8

Zakoupit můžete zde

<https://www.kosmas.cz/knihy/249931/hodinovy-strojek-aneb-pribeh-na-jedno-natazeni/>

[Rozhovor s autorem na následujících stránkách](#)

Distribuuje: Kosmas, Za Halami 877, 252 62 Horoměřice, tel.: 226 519 383,
e-mail: odbyt@kosmas.cz , internet. knihkupectví: www.kosmas.cz

Philip Pullman (*1946) se narodil v britském Norwichi, ale část dětství strávil v africkém Zimbabwe a v Austrálii. Po studii anglistiky na univerzitě v Oxfordu působil víc než dvacet let jako učitel na různých středních školách. Už během své pedagogické praxe začal psát příběhy pro děti i dospělé. Dnes jeho tvorba čítá na třicet knih, za něž získal řadu prestižních literárních cen, mimo jiné Carnegie Medal, Guardian Children's Fiction Award (za Zlatý kompas) a Whitbread Award (za Jantarové kukátko). Nejzářivější úspěch mu přinesla trilogie Jeho temné esence, jejíž první díl Zlatý kompas (publikován roku 1995) se dočkal i filmové podoby. Už předtím však vzbudila pozornost trilogie o Sally Lockhartové. První svazek Rubín v kouři vyšel poprvé v roce 1985. Než ho Pullman začal psát, prostudoval spoustu publikací o viktoriánské době, v níž se odehrává. A protože si období vlády britské královny Viktorie i hrdiny své knihy velmi oblíbil, rozhodl se, že o nich napíše další příběhy. Tak vzniklo celé knižní kvarteto: po Rubínu v kouři následovaly Stín na severu, Tygr ve studni a Cínová princezna. Čeští čtenáři si kromě uvedených děl mohli přečíst i kratší, nicméně neméně poutavý Hodinový strojek aneb Příběh na jedno natažení.

Mnoho autorů známých jako spisovatelé knih pro děti si muselo projít narušeným dětstvím. Je to i váš případ?

Můj otec byl důstojníkem RAF a zemřel, když mi bylo sedm,

během povstání Mau Mau v Keni (vedli ho rebelové převážně z kmene Kikujů proti britské koloniální správě mezi lety 1952 a 1960. Spojenému království se jej podařilo vojensky porazit a zmasakrovat povstalce; Wikipedia). Řekli nám, že ho zabili v boji, ale nikdy jsem se nedověděl, co se opravdu stalo. Pak jsme nějakou dobu žili s bratrem u rodičů matky v Norfolku.

Nakonec se znovu provdala a s mým nevlastním otcem (který byl také důstojníkem RAF) jsme se vydali do Austrálie a pak do Walesu. A pak jsem vyrostl a šel na univerzitu.

Které hodnoty vám byly vštěpovány?

Dalo by se říci, že to byly zásady konvenční střední třídy té doby. Můj dědeček byl duchovní a tak jsem každou neděli chodil do církevní školy a do kostela. Byl jsem členem sboru a zastával i jiné činnosti vhodné mému věku.

Stále jsem měl při sobě Bibli a Knihu modliteb a písní starověkých a moderních. Tak jsem poznal všechny staré formy bohoslužeb, které přinášely radost mnoha generacím. V dnešní době už je všechno zapomenuto. Pokud někdy půjdu do kostela a uslyším ten strašný jazyk, který znesvěcuje bohoslužby, jsem vděčný, že jsem vyrostl v době, kdy šlo zpívat žalmy ve starých verzích.

Jak vzpomínáte na svého dědečka?

Děda byl velmi laskavý člověk – i když to byl muž své doby. Byl viktorián narozený v roce 1890 v malé vesnici Devon, šestý syn a třinácté dítě chudého farmáře.

Nepochybně zdědil konzervativní hodnoty. Ale nebral je jako dogma. V norwichském vězení byl kaplanem a čas od času se zúčastňoval poprav. Být s odsouzeným v jeho poslední hodině života, dávat mu svaté

Každé náboženství, které má monoteistického boha, skončí zabíjením jiných lidí.

přijímání a doprovázet ho na popraviště, mu zajistě zapříčinilo spoustu úzkosti. Ale tehdy nezapochyboval o svém poslání, natož aby se proti němu vzbouřil.

Byl to ale velmi dobrý člověk, ne-

šetřil láskou ke mně a mému bratroví. Báječně vyprávěl příběhy z Bible a i nás bezděky nutil o nich přemýšlet. Když vypukla první světová válka, připojil se spolu s přítelem z vesnice Fredem Austinem, k místnímu pluku. Fred Austin nedostal po dobu osmnácti měsíců dovolenou, a když se nakonec vrátil domů, jeho malá dcera nevěděla, kdo je ten děsivý muž a utekla před ním. Ale choval se k ní velmi laskavě, mluvil s ní tichým a klidným hlasem a dosáhl toho, že po několika dnech k němu holčička přišla a nechala se obejmout.

Děda říkal, že je to jako s Bohem. Zpočátku se ho bojíme, ale on je k nám něžný, miluje nás a chce, abychom k němu přišli. Ale nevnucuje si to, nýbrž čeká, až budeme připraveni k němu přijít. A to byl ten typ hodnot, které děda svými životními zkušenostmi získal a pokoušel se je předat dál.

Z čeho tedy pramení antipatie vůči církvi ve vašich knihách?

Pochází z historie. Z dokumentů o inkvizici, pronásledování kacířů a mučení Židů a také z druhé strany od protestantů, kteří upalují katolíky. Ovlivnily mě také záznamy o pronásledování nevinných a bláznivých starých žen obviňovaných z čarodějnictví a upalovaných na hranicích. A nemusíme ani chodit do historie, podívejme se na současný Taliban a další veškerou náboženskou nesnášenlivost.

Každé náboženství, které má monoteistického boha, skončí pronásledováním jiných lidí a jejich zabíjením, protože ho nepřijímají. Stále to pokračuje.

Kdy jste si uvědomil, že vás křesťanství nepřesvědčilo?

Zvláště v dospívání si člověk klade spoustu otázek, aby našel nějaké ukotvení. Mně se

začalo zdát nemožné harmonizovat příběh o stvoření s vědeckým poznáním. Pro mě bylo čím dál nepravděpodobnější, že život pokračuje i po smrti těla. Závěry některých náboženství mi připadaly nesmyslné...

Kdy jste začal psát?

Svůj první román jsem začal psát v roce 1968. Den poté, co jsem složil závěrečné zkoušky na Oxfordské univerzitě. A už jsem nikdy nepřestal

Proč píšete knihy?

Mým záměrem je vyprávět příběh – v první řadě proto, že příběh přichází ke mně a chce být vyprávěn.

To je vaše opravdová zkušenost?

To je to, co cítím. Jsem služebník příběhu – médium v duchovním smyslu, pokud se vám to líbí. Kdybych tento příběh ze sebe nedostal, budu se tím trápit. Druhým důvodem, proč to dělám, je to, že se mi líbí forma psaní, jak dávám dohromady příběh, který vzrušuje a přináší čtenářům radost. Třetím důvodem je, že si musím vydělávat na živobytí. Pak se přidávají i další důvody, které mohou v určitém okamžiku zahrnovat touhu po objevení smyslu existence světa a z mých zkušeností vyprávět o tom, proč věci jsou tak, jak jsou.

A na závěr jen krátce. Kterou knihu právě čtete?

John le Carré, Legacy of Spies.

Která kniha změnila váš život?

William Blake, Písně nevinnosti a Písně zkušeností.

Kniha, o které si myslíte, že je nejvíce podceňovaná a naopak přeceněvaná?

Podceňovaná: David Lindsay, A Voyage to Arcturus; přeceňovaná: Anthony Powell: A Dance to the Music of Time (Tanec k hudbě času)

Která kniha vás v poslední době rozesmála?

Bernard Shaw, Our Theatres in the Nineties (Naše divadla v devadesátých letech)

Je některá kniha, kterou jste nedokázal dokončit?

Těch by bylo více...

Kterou jste si dosud nestačil přečíst, a stydíte se za to?

James Joyce, Ulysses.

Kterou knihou nejraději obdarováváte své přátele?

Harry Frankfurt: On Bullshit. (Na hovno).

(Ze zahraničních pramenů)

MÍT VŠE HOTOVO pro teenagery

Zorganizuj si život ve světě plném rozptylování

DAVID ALLEN
MIKE WILLIAMS A MARK WALLACE

Legendární metodu Getting Things Done (Mít vše hotovo) používají po celém světě milióny lidí, kniha samotná se stala jednou z nevlivnějších publikací ze světa byznysu i rádcem v uspořádání osobního života. Verze MVH pro teenagery je novým, svěžím pohledem na Allenovu klasiku, přizpůsobeným po-

třebám mladé generace.

Mít vše hotovo je způsob myšlení, pomocí něhož lidé dokáží získat lepší kontrolu a soustředění, ať už dělají cokoli. Ve skutečnosti se však metoda nezabývá tím, jak věci udělat (a mít je tak hotové), ale učí soustředění a zapojení do přítomnosti, učí nás uvědomit si, co přichází jako další, učí nalézat stabilitu a kreativně předvídat, co všechno život může přinést. Metoda MVH znamená být na všechno připraven.

Přeložil David Krásenský

Brožovaná, 288 stran, 359 Kč, ISBN: 978-80-7555-075-0

Zakoupit můžete zde

<https://www.melvil.cz/kniha-mit-vse-hotovo-pro-teenagery/>

Ukázka z knihy a rozhovor s autorem na dalších stranách

Kniha MVH pro teenagery tě naučí:

- ⌘ Jak pomocí jednoduchých pravidel protřídit všechny své aktivity.
- ⌘ Jak nalézat stabilitu, když se věci zdánlivě vymykají kontrole.
- ⌘ Jak navrhnout své cíle a umět být připraven na jejich změnu.
- ⌘ Jak rozpoznat přetížení a vyhnout se úzkosti i zahlcení.
- ⌘ Jak cítit sebedůvěru v tom, co děláš i v tom, co neděláš.

S knížkou můžeš pracovat buď sám či sama, anebo společně s nějakým kamarádem, lektorem, rodičem. Vyzkoušej si různé nápady. Zkus přijít na to, co pro tebe dnes funguje. Stavěj na tom dál. Když se tvůj svět stane složitějším, přečti si ji znovu, protože je plná námětů, které ti pomohou projít všemi stupni a etapami života.

Mít vše hotovo

Pro teenagery

Zorganizuj si život
ve světě plném rozptýlení

David Allen,
Mike Williams a Mark Wallace

Konektivita a záplava informací

Je sice pravda, že každou generaci čeká úplně jiný svět než generaci před ní, ale ty jsi v ještě jiné situaci, protože svět, se kterým se setkáváš, je naprosto jiný. Co fungovalo dříve, u tebe dost možná už fungovat nebude – protože se objevilo něco nového, a díky tomu se všechno změnilo. Víš, co to je? Masivní digitální konektivita. Masivní. My lidé jsme dnes propojeni mnohem více než kdykoli dříve. Naše neustálá a všudypřítomná konektivita proměnila způsob našeho studia, práce, hry, nakupování, cestování, navazování vztahů i komunikace.

Zároveň ale proměnila naše mozky, a dokonce i způsob našeho myšlení. Mnoho mladých lidí je do této konektivity ponořeno do

takové míry, že si ji už ani neuvědomují. Mnozí mají mobilní telefon u sebe úplně pořád a mají ho vedle sebe položený i ve spánku. Pipání, vibrace a notifi kace neustále bojují o jejich pozornost – a to

do takové míry, že mnozí mají pocit, že jim mobil vibruje, i když je ve skutečnosti úplně v klidu. Aplikace v mobilních telefonech jsou mistrně navrženy tak, aby „urvaly“ naši pozornost a držely ji. (Kontrolní otázka: Jak dlouhý máš streak na Snapchatu? Kolik máš followerů na Instagramu? Kolik lajku má tvá poslední fotka?) A kolikrát za hodinu se díváš na mobil? Když odložíš mobil, jak dlouho zvládneš vydržet, než po něm musíš sáhnout znovu? Během doby, co čteš tuto knížku, měl jsi nějaké nutkání kontrolovat na mobilu nebo jiném zařízení nové informace? Vyrušil tě telefon? Zkus tohle: vypni ten mobil. Opravdu ho úplně vypni – nepřepínej do režimu spánku nebo letadla, úplně ho vypni. Teď si na pár minut dej pauzu. Čeho si všímáš? Jaký máš pocit? Pokud čteš tyhle řádky někde na veřejném místě, zastav se a rozhlédni se kolem. Co vidíš? Odpověď bude docela jasná: působíme všichni jako nějaké veverky, ale místo abychom drželi oříšky, držíme si mobilní telefony. Naše digitální návyky, stejně jako jakékoli jiné návyky, ovlivňují náš mozek a nervový systém. Jednotlivé informace přicházejí stále rychleji a ve větších objemech než kdykoli dříve. Reaktivní část našeho mozku je jimi silně stimulována a v extrémních případech je stimulována přespříliš, až do takové míry, že skutečně vzniká závislost na digitální stimulaci. Amygdala je ale stvořena k tomu, aby zvládala krátkodobé nárazy stimulů, ne aby byla v setrvalém stavu nejvyšší pozornosti. Tvoje generace bude jako první vyrůstat ve světě, kde jsou lidé propojeni – jeden s druhým, s jinými kulturami, s jinými zeměmi – se všemi a v každém okamžiku. Tím se ale dostáváš do naprosto neprobádaného teritoria. Máš takovou svobodu a takové možnosti, o jakých se žádná předchozí generace neodvážila ani snít. Máš vědomosti celého světa na dosah ruky a máš mnohem víc příležitostí než kdokoli jiný v historii. Když máš už teď takovou moc, co si pro tebe může chystat další desetiletí – tvůj dospělý život?

Co potřebujeme k úspěchu?

Pravda je taková, že nikdo z nás přesně neví, kam všichni směřujeme. Nikdo také neví ani nedokáže předpovědět, jaké přesně znalosti či dovednosti budou potřeba k úspěchu v tomto novém, hyperpropojeném světě. Tví rodiče, učitelé a mentoři dělají všechno pro to, aby tě na tento nový svět připravili. I škola

se snaží tě připravit, ale je pravda, že spousta povolání, na která by tě připravit měla, nejenže ještě neexistují, ale možná si je ani nikdo nedokáže představit nebo vymyslet. Po celém světě se školy urputně snaží modernizovat způsob výuky, ale tyto změny jsou často až příliš pomalé. Protože toto všechno probíhá v míře, s jakou jsme se dosud nikdy nesetkali, budeš v mnoha ohledech zkrátka „hozen do vody“ a v této nové budoucnosti se budeš muset naučit plavat sám. Je tu ale jedna lidská dovednost, která bude do budoucna rozhodně ještě cennější než dříve a kterou se nikdy nepodaří zautomatizovat. Touto dovedností je schopnost myslet – tedy vytvářet nové myšlenky a proměňovat je v realitu. Myšlení je kriticky důležitou dovedností, po které bude poptávka vždycky. Pomůže ti v přítomném okamžiku a stejně tak ti pomůže definovat, co udělat jako další. Za několik roků ti pomůže najít práci. Pomůže ti také zvládat situace, v nichž neexistují žádné jasné odpovědi, pokyny či instrukce. Díky této dovednosti budeš schopen postavit se jakýmkoli výzvám a úskalím, která ti život postaví do cesty. Je tu ale jeden problém: tato kriticky důležitá schopnost myslet je dnes kriticky ohrožená.

Když se ocitnete v jámě, přestaňte kopat. WILL ROGERS

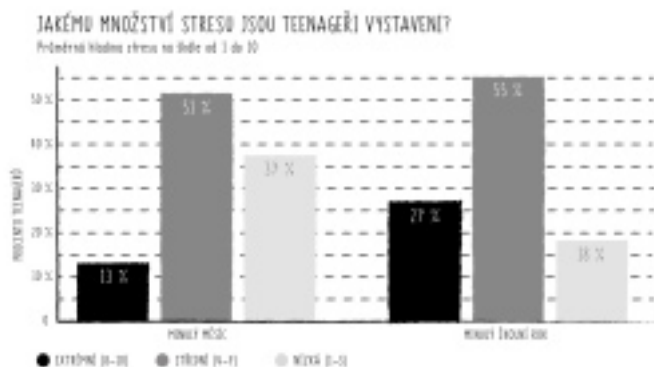
Myslet?

Naši schopnost myslet – tedy hluboce, s fantazií a kreativně přemýšlet – dnes ohrožuje obrovská záplava informací, která se na nás valí díky všudypřítomné konektivě, a to v množství, jaké jsme dosud v životě neviděli. Podněty k nám všem přicházejí v mnoha nových podobách a přes mnoho nových kanálů.

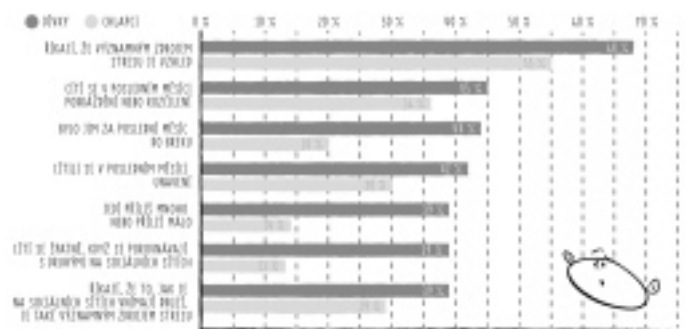
Všechny tyto záležitosti přitom zatěžují, narušují, nebo dokonce úplně znemožňují samotné naše myšlení. Ty už ses narodil do světa, kde je tato úroveň stimulace považována za normální, a možná si proto myslíš, že jsi na ni prostě zvyklý. Skutečnost je ale taková, že jsi s ní možná nevládl pracovat a že sis vytvořil

určité nezdravé návyky – anebo dokonce vůbec žádné návyky. A tyto návyky, aniž by sis to uvědomoval, mohou narušovat tvou schopnost zvládat efektivně záležitosti každodenního života a tvou schopnost myslet. Mnoho mladých lidí hovoří skutečně o vyšší úrovni stresu a úzkosti, než jaké jsme dříve byli svědky. Údaje v následujícím grafu jsou převzaty od Americké asociace psychologů, která provedla průzkum mezi teenagery a zkoumala množství stresu, jež mladí lidé zažívají.

Podle této studie žijí tedy zhruba dvě třetiny studentů ve střední až extrémní úrovni stresu. Člověk nemusí mít titul ze statistiky, aby mu bylo jasné, že je to hodně. Kromě samotného množství různých záležitostí vstupujících do jejich světa každý den jsou mladí lidé stále více vystaveni také tlaku na to, aby podávali dobrý výkon, aby úspěšně zvládali zkoušky, aby se dostali na vysokou, aby si našli práci, aby si našli vztah, aby si udrželi vztah, aby byli uznávaní, aby si udělali čas na přátele, aby se udržovali v kondici, aby zůstávali v kondici, aby zvládali sportovní, hudební či jiné volnočasové aktivity... A čeká se od nich, že tento narůstající tlak budou zvládat sami. Spousta mladých má kalendář zaplněný od rána do večera a nemá vůbec žádný volný čas. Konkrétní zdroje stresu jsou u teenagerů samozřejmě velmi rozdílné. Které oblasti stresu ti připadají povědomé?

CO JE PRO TEENAGERY ZDROJEM STRESU?

Všechny tyto stresové situace nám zužují příležitosti k přemýšlení. Naše schopnost přemýšlet – tedy vytvářet myšlenky a proměňovat je v realitu – potřebuje k samotnému myšlení prostor. Jestliže přijdeš na to, jak vytvořit kvalitní prostor pro myšlení, dokážeš toho zvládnout více, s menší námahou či energií a za kratší čas. Stáváš se průkopníkem v úplně novém světě. Při jeho prozkoumávání budeš potřebovat nové nástroje, nové schopnosti a také nové způsoby myšlení, které ti pomohou se v něm zorientovat. Než se ale dostaneme k tomuto novému způsobu myšlení, podíváme se na několik nástrah, do kterých se každý může snadno chytit.

Žádný problém nemůžeme vyřešit na stejné úrovni myšlení, na jaké jsme jej vytvořili. ALBERT EINSTEIN

NÁSTRAHY

„Nástraha“ či „past“ je nebezpečí nebo obtíž, která je skrytá nebo se těžko rozpoznává. Když si představíš, že cílem celé té „hry“ je být připravený, pak nástrahy do ní „škodolibě“ vstupují naopak s tím, že je s nimi všechno obtížnější nebo nebezpečné. Totéž platí i v životě: nástrahy se tě snaží „chytit“. V realitě dnešního života je spousta takových nástrah a je dost možné, že jim ani nevěnuješ pozornost. Stalo se ti třeba někdy, že jsi vytáhl z kapsy mobil nebo jiné zařízení a chtěl jsi jen rychle zkontrolovat jednu jedinou věc, ale pak sis všiml notifikace z jiné aplikace, a nakonec ses přistihl, že visíš na mobilu ještě o dvacet minut později? ...

DAVID ALLEN

GTD znamená být na všechno připraven

David Allen

je považován za jednoho z nejvlivnějších světových myslitelů v oblasti osobní produktivity. Pracuje např. pro pojišťovnu New York Life, Světovou banku, Fordovu nadaci, nebo americké námořnictvo, a vede také své vlastní workshopy pro jednotlivce i organizace po celém světě. Je předsedou Společnosti Davida Allena a má více než čtyřicetiletou praxi manažerského konzultanta a kouče. O jeho práci píše periodika jako Fast Company, Fortune, Los Angeles Times, New York Times, Wall Street Journal a mnoho jiných. Kniha Mít vše hotovo byla kromě Spojených států vydána ve více než třiceti dalších zemích. Žije v Amsterdamu.

Mile Williams

od roku 2010 do roku 2016 působil jako prezident a generální ředitel společnosti David Allen Company. Předtím se těšil dvacetileté kariéře ve společnosti GE Healthcare. Téměř třicet lety tedy pomáhal tisícům lidí, dospělým i mládeži, s budováním funkčních metod osobní produktivity. Nyní působí v představenstvu Asociace pro rozvoj talentů, je GTD Enterprise Architect v Zappos, Inc., a je zakladatelem poradenské firmy pro produktivitu enPractice, LLC.

Mark Wallace

dvacet let působil ve veřejném školství. V roce 2015 založil Mark Basecamp 16 LLC, poradenskou agenturu, která se zaměřuje na přípravu studentů i pedagogů. Jeho konzultační zkušenosti zahrnují širokou škálu klientů od studentů, učitelů, rodičů, škol, administrativních pracovníků, kostelů, školních čtvrtí a posluchače vzdělávacích konferencí.

Autor a konzultant David Allen poprvé vydal svou zásadní knihu Getting Things Done v roce 2001, a dodnes neztratila svůj význam.

Jak byste charakterizoval sám sebe?

Lidé si o mně myslí, že tvrdě pracuji, že se orientuji především na výsledky. Důvodem, proč mě tato práce na knize přitahovala, ale byl fakt, že jsem si připadal kreativnější, spontánnější, svobodnější. Jsem chlap svobody.

Čekal jste, že vaše metoda obstojí i ve zkoušce času, v čem spočívá?

Abych pravdu řekl, tak jsem nepřemýšlel o tom, zda prospějí i několika dalším generacím. Má metoda, běžně označovaná jako GTD (je to obchodní značka Getting Things Done® a GTD®, česky Mít vše hotovo), říká, že abychom zvládali každodenní úkoly a pracovali efektivně, potřebujeme systém, který nám umožní vysvětlit si všechny myšlenky, které se honí naší hlavou, a přeměnit je v efektivní činnost.

Ale GTD je často považována za systém řízení času...

Ano, učí nás zapojení do přítomnosti. Je to zvláštní způsob myšlení, umožňující lépe se soustředit na to, co právě děláte a získat nad tím i kontrolu. Metoda GTD znamená být na všechno připraven.

K tomuto závěru jsem nedospěl hned ani náhodou. Podrobně jsem studoval zenový buddhismus a zabýval se i bojovým uměním. To vše mělo silný vliv na vývoj GTD. To všechno mě přitahovalo k čistému prostoru. GTD je opravdu o vytvoření duševního prostoru. Čas ovládnout nemůžete. Ten právě je. Tudiž s ním není velký problém, ale velkým problémem je prostor. Když lidé říkají, že potřebují řídit čas, je to obvykle proto, že cítí, že se jim něco vymyká kontrole.

Proč se osobní produktivita stává stále více komerčním produktem, a to nejen v oblasti podnikového softwaru, ale také pro jednotlivé spotřebitele. Čeho se lidé snaží zvýšenou produktivitou dosáhnout? Co to pro někoho může znamenat v emocionální úrovni?

Nevím. Ale mám podložený odhad. Lidé mají potřebu se prosadit, ale je to pro ně stále složitější a potřebují pomoc ke zvládnání stresu s tím spojeným.

Dostat dobrý nápad nemusí trvat dlouho. Problém nastane s jeho zpracováním a k tomu je potřeba být kreativní a inovativní. A toho nedosáhnete, pokud jste nesoustředění a váš mozek zpracovává spoustu informací, které nemusí souviset s problémem.

Nemyslím si ani, že GTD je opravdu o produktivitě, alespoň ne v tradičním obchodním smyslu. Být produktivní znamená získávat požadované zkušenosti nebo výsledky.

Moje metodika vytváří prostor. Jak s ním lidé naloží, záleží už jenom na nich. Získat konkurenční výhodu může být nejkratší cestou k úspěchu. A zde se opět hodně lišíme.

Pro někoho nemusí být primární vydělat spousty peněz, ale třeba si v devět hodin zacvičit jógu a mít z toho dobrý pocit. Cílem je být vysoce produktivní, a dosáhnout toho ve svém vlastním čase a prostoru.

Mohl byste být konkrétnější?

GTD má tři hlavní části: 1. **Pět kroků** – které nám pomáhají získat nad věcmi kontrolu 2. **Hladiny soustředění** – které nám pomáhají získat vyšší perspektivu 3. **Plánovací mapy** – které nám pomáhají získat kontrolu i perspektivu v situacích a projektech, jež vyžadují hlubší přemýšlení.

Pět základních kroků obsahuje: zachycení, objasnění, uspořádání, přemýšlení a zapojení. Zachytávání znamená vytvořit seznam všech věcí, na které soustřeďujete pozornost. Mnoho lidí se již v této fázi potýká s problémy, když se jim nedaří udržet svůj záměr v hlavě a nechávají se ovládat falešnou potřebou kontroly.

Jakmile „zachytíte“, rozhodujete se, zda se zaměřujete na správné věci v projektech vašeho života z nejrůznějších oblastí: finance, kariéra, vztahy, zdraví – a konečně k vašemu celkovému poslání jako lidské bytosti.

Druhým krokem je objasnění, co pro vás znamená každá ze zachycených položek. Měli byste tomu věnovat pozornost? Pokud ano, pak jaký výsledek očekáváte? Jakou další akci byste měli podniknout? Stojí za to se angažovat? Ale vhodná angažovanost neznamena, že ji musíte dokončit. Je třeba jen vidět účel vašeho snažení.

V dalším kroku – organizujte – tvořte seznam jednorázových akcí, které je třeba udělat (např. nákup mléka), dále seznamy projektů (projekty vyžadují dokončení více než jedné akce) nebo přehled schůzek. Většina lidí používá svou mysl k tomu, aby si vzpomněli a připomněli, co je třeba vykonat. Ale tím, že to svěřují externímu systému, uvolňují svou mysl pro jiné činnosti.

Dále přemýšlejte o seznamu úkolů v tom smyslu, že ho rozložíte do snadno stravitelných kroků a určíte, které z nich můžete zvládnout a které byste měli delegovat na někoho jiného. Nakonec přepnete na režim samotného uskutečnění – zapojte se. Při pohledu na seznamy akcí intuitivním úsudkem rozhodnete, co dělat nyní na základě polohy, kde se zrovna vyskytujete, energie, již zrovna disponujete a priorit úkolů. Což může ovšem znamenat rozhodnutí neudělat nic...

Ale to nám je k ničemu...

Vůbec ne. Sám jsem velkým fanouškem nicnedělání. Snění a podřimování chápu jako prostředek k zapojení se do reflexního systému, ale s otevřenými konci. To brání zahuštění mozkové kapacity. Lidé si myslí, že meditace zastavuje svět. Ne. Vesmír je vždycky zapnutý. A vy se soustředíte jen na tu část, kterou chcete využít. Pokud vás ruší hluk nočního života v Amsterdamu, je trochu těžké vnímat jemnosti Rembrandtovy kresby.

Komu je GTD určena?

Tato otázka mě také někdy napadá. Řeším problém, o němž většina lidí neví, že ho vůbec mají. Nejde o to něco udělat, ale jak to udělat.

Jak se vhodným způsobem angažovat v životě, abyste se mohli identifikovat s čímkoli co vyžaduje řešení.

Nejvíce se o GTD zajímají lidé, kteří to potřebují nejméně. Už jsou nejproduktivnější, nejkrásnější, nejkreativnější, strategičtí, racionální lidé! Dobrou zprávou pro mě je, že se musím vypořádat s těmi nejlepšími na světě. Špatnou zprávou je, že lidé, kteří GTD opravdu potřebují, si to ani neuvědomují.

Myslím, že i přesto metody svépomoci lidé vyhledávají. Chtějí sami rozhodovat o tom, co je správné nebo cenné...

Cvičíte všímavost, pozornost, meditaci, jógu?

Jasně. Dělam to už přes padesát let.

Jak vám to pomůže zaměřit se spíše na kvalitu než na kvantitu nebo najít nějaký jiný druh rovnováhy?

Pokud jste v posledních deseti nebo patnácti letech přečetli některou studii kognitivních věd, zjistili jste, že se často opakuje

Snění a podřimování chápu jako prostředek k zapojení se do reflexního systému, ale s otevřenými konci. To brání zahuštění mozkové kapacity.

jeden závěr. A to, že váš mozek potřebuje odpočinout! Musíte přestat myslet! Nejlepší je soustředit se a přemýšlet jen čtyři hodiny denně. Pokud budete číst Baumeistera a Tiernyhy knihy o síle vůle, dočtete se, že únava je přirozená věc. V této době se nesnažte udělat něco, co zásadně změní dění kolem vás. Pochopení, že potřebujete přestávky – že váš mozek musí vypnout a jen snít a zůstat spontánní, nyní kognitivní věda potvrdila.

Spánek je nakonec nejlepší způsob, jak řešit problémy. Umožňuje v podvědomí vytvořit spojení, která pomohou nastolit vědomá spojení. Když jsem odpočíval, relaxoval a nechal mozek přemýšlet o ničem, myslel jsem si, že jsem jen líný. Teď chápu, že jsem jen kognitivně inteligentní! [Smích.]

Myslíte si, že svým příkladem ostatní motivujete?

Spíš se cítím být pedagogem, než motivátorem. Nejsem ani motivační řečník. Jsem opravdu pedagog a výzkumník. Chceš jasnou hlavu? Zde je nejrychlejší a nejjednodušší způsob, jak to udělat. Máte snadnější a rychlejší způsob, jak to vyjasnit? Sdílejte to se mnou. Vyzkouším to, a jestli je to pravda, použiji to v další knize.

Myslíte si, že GTD může mít dlouhodobou platnost?

Základy budou univerzální nejméně sto let. Pokud lidé poletí na

Mars, bude se jim určitě také hodit. Stále vám bude užitečná znalost způsobu, jak prozkoumat vše, s čím se setkáváte, a vyčlenit to aktuální řešení. To je univerzální. To se nemění a ani nezmění.

Existují také nějaké mylné představy o produktivitě?

Největší omyl je, že se produktivita spojuje s tvrdou prací. Jde opravdu o to vytvořit vhodný prostor a jasné kontury pro úkol, aby se dal vykonat s minimálně možnou námahou a v optimálním čase. Je jedno, jde-li o vaření špaget nebo odpálení golfového míčku, či let do vesmíru.

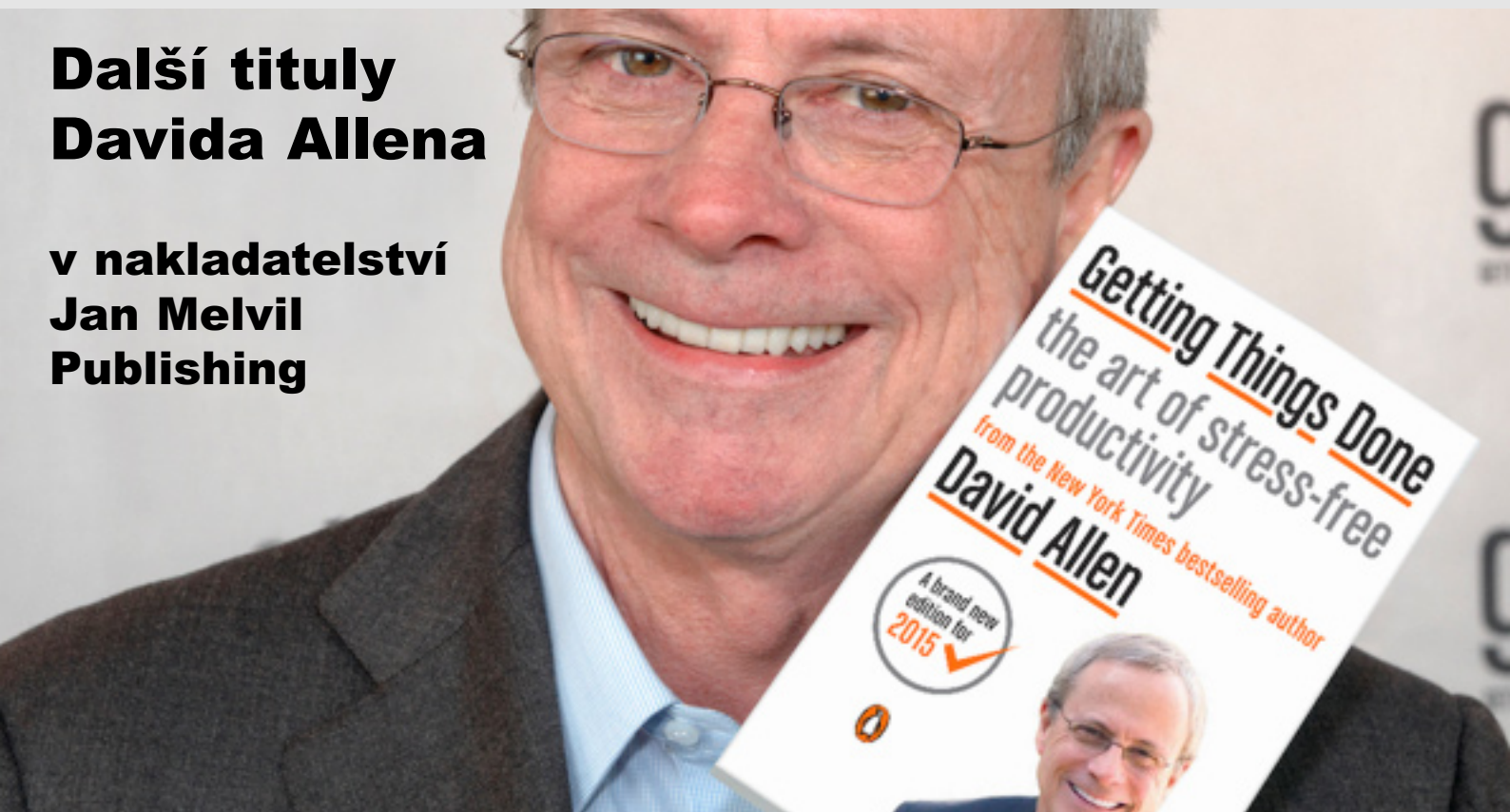
Je nějaký rozdíl mezi produktivitou v obecném slova smyslu a osobní produktivitou?

No, má práce začala individuálně a pak to velmi rychle ovlivnilo skupiny, týmy a celé podniky. Pokud se nějaká společnost začne řídit GTD, pak nezačínáte pracovní schůzky otázkou: „Čeho se snažíme dosáhnout a v jaké době to chceme vykonat“, ale lidé jdou rovnou k jádru věci a položí otázku: „Co je dalším krokem? Jak se rozhodneme? Kdo to udělá?“ To může změnit celou kulturu! Zásady, které platí pro osobní produktivitu, jsou na základě mé zkušenosti stejně jako ty, které platí pro produktivitu skupiny.

(Volně podle zahraničních pramenů)

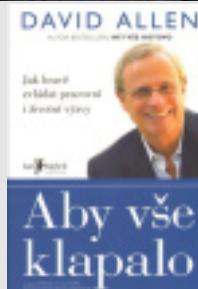
Další tituly Davida Allena

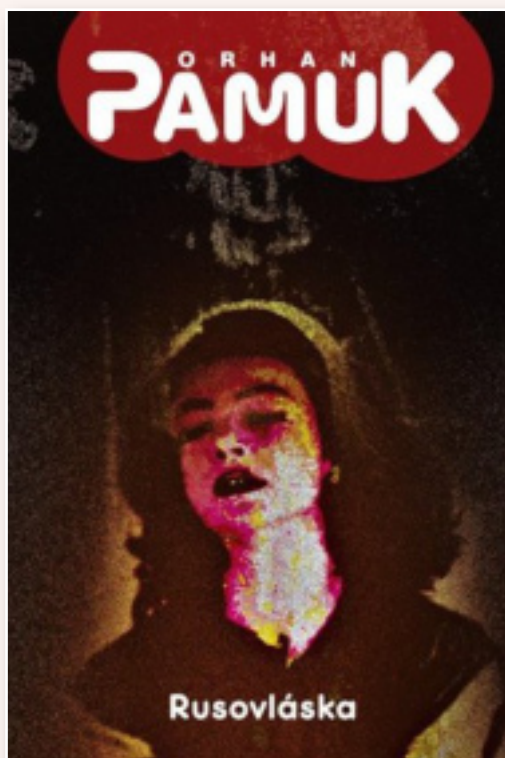
v nakladatelství Jan Melvil Publishing

David Allen vás nenaučí zorganizovat si pracovní úkoly proto, abyste mohli pracovat více. Právě naopak! Zavedením metodologie GTD do vašeho pracovního života zefektivníte práci, získáte volný čas, zbavíte se stresu a zklidníte svoji mysl. Vedlejšími účinkem je i zlepšení kvality spánku a vnitřní spokojenosti. 399 Kč

Kniha „Aby vše klapalo“ navazuje na celosvětově úspěšný titul „Mít vše hotovo - Jak zvládnout práci i život a cítit se při tom dobře“. Současný guru time-managementu Allen do knihy vložil nasbírané zkušenosti s metodou „Getting Things Done“ a věnuje se i vyšší úrovni této metody – naplňování životních cílů. 298 Kč

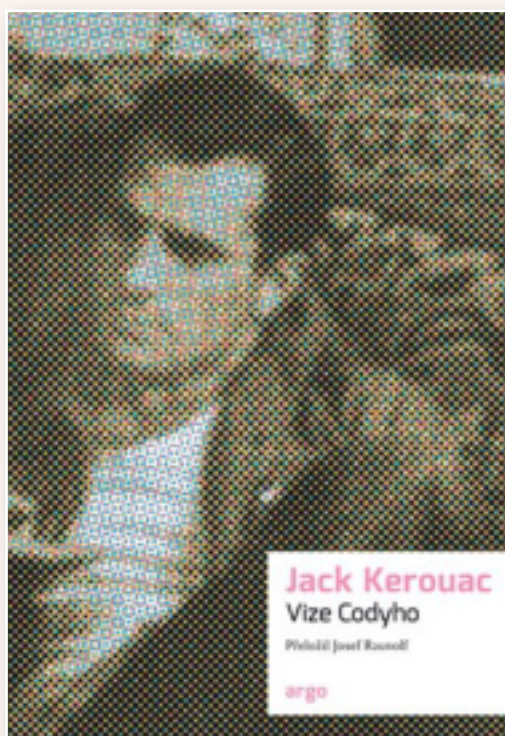
Orhan Pamuk RUSOVLÁSKA

Román je příběhem Cema, studnařského učedníka, jenž ve svém mistrovi nalézá otcovskou autoritu, kterou v životě postrádal. Do oidipovského vztahu těch dvou vstupuje tajemná rusovlasá žena, do níž se Cem bezhlavě zamiluje. Pamuk pracuje se vztahem otec–syn v několika dějových liniích, vedle klasického antického příběhu jde pro inspiraci do dávné perské legendy a děj stává do kulís Turecka od osmdesátých let minulého století do současnosti. V desátém románu tureckého nobelisty se objevují již dříve předkládané antagonismy Východ a Západ, minulost a budoucnost, tradice a moderna.

Přeložila Petra Sedmíková

Vázaná, 280 stran, 399 Kč, EAN: 9788025727652,
ISBN: 978-80-257-2765-2

Zakoupit můžete zde <https://www.kosmas.cz/knihy/241191/rusovlaska/>

Jack Kerouac VIZE CODYHO

Vize Codyho jsou poctou Kerouacovu úhlavnímu příteli, muži, jehož vitalitu a dychtivý postoj k životu obdivoval a kterého se opakovaně snažil vypoodobnit ve svých knihách. Muž jménem Neal Casady se stal jednou z hlavních postav románu Na cestě – jako Dean Moriarty – ve Vizích vystupuje jako Cody Pomeray. Objevuje se i v dalších Kerouacových knihách – v Podzemnicích, Dharmových tulácích, Big Suru, Andělech zoufalství; psali o něm i další autoři řazení k beat generation – John Clellon Holmes, Allen Ginsberg. Vize Codyho jsou současně jakousi literární laboratoří, ve které se Kerouac různými způsoby snaží dospět k co nejsvobodnější podobě prózy – píše své sketches, črty, soustředěné na detaily zdánlivě všedních situací, v jiné části líčí Codyho mládí; ve slavné střední pasáži jen doslova přepisuje magnetofonový záznam rozhovorů, které s Codym vedli a kouřili marihuanu; na tento záznam navazuje pasáž, v níž vyprávění nesou zcela volné asociace, a v závěru

se Kerouac vrací k jízdám popsaným v Cestě, a evokuje ty situace znovu, snad přesněji, snad pravdivěji. V tomto velmi oceňovaném románu autor asi nejdůsledněji realizuje svůj program psaní nefiltrovaného literátskými mustrami.

Přeložil Josef Rauvold

Brožovaná, 606 stran, 398 Kč, EAN: 9788025728369, ISBN: 978-80-257-2836-9

Zakoupit můžete zde <https://www.kosmas.cz/knihy/257272/vize-codyho/>

Distribuuje: Kosmas, Za Halami 877, 252 62 Horoměřice, tel.: 226 519 383,
e-mail: odbyt@kosmas.cz; internet. knihkupectví: www.kosmas.cz

VYŠEHRA D
NAKLADATELSTVÍ

Karel Kučera Vladimír Kučera

PRAHA SVĚTOVÁ

devět rozhovorů o hlavním městě

Václav Ledvinka Jiří T. Kotalík Jaroslav Podliska
Pavel Jerie Michal Beneš Jan Sedlák
František Kadlec Martina F. Koukalová Jiří Sádlo

Karel Kučera, Vladimír Kučera

PRAHA SVĚTOVÁ

Devět rozhovorů o hlavním městě

Tato kniha, ač plná fotografií, je uprostřed mnoha publikací o metropoli ojedinělá. Představuje rozhovory s vynikajícími odborníky, kteří z hlediska svých profesí město hodnotí a upozorňují i na nebezpečí, která mu hrozí. Zajímavé otázky o Praze za čtenáře kladli dva tazatelé, Karel Kučera a Vladimír Kučera. Můžete si tak popovídat o Praze historické s Václavem Ledvinkou, o Praze umělecké s Jiřím T. Kotalíkem, o Praze archeologické s Jaroslavem Podliskou, o Praze předlistopadové s Pavlem Jeriem, o Praze zapsané na seznam UNESCO s Michalem Benešem, o Praze urbanistické s Janem Sedlákem, o Praze turistické s Františkem Kadlecem, o Praze moderní s Martinou F. Koukalovou a o Praze přírodní s Jiřím Sádlem.

Je určena všem návštěvníkům Prahy, kteří ji chtějí poznat, ale upozorňuje i na drobné a unikátní detaily, které by měli znát a obdivovat i sami Pražané. V době, kdy Výbor světového dědictví UNESCO ohlásil možné vyškrtnutí Prahy ze svého seznamu, chce také nakladatelství Vyšehrad vzbudit zájem o udržení historického odkazu Prahy a upozornit na její krásu. Praha přece patří mezi perly světového dědictví!

Vázaná, 184 stran, 499 Kč, EAN 9788076010963

Zakoupit můžete zde

<https://www.albatrosmedia.cz/tituly/50128641/praha-svetova/>

Více
na následujících stranách

Nejvýznamnější evropská metropole na sever od Alp a na východ od Rýna aneb Praha historická

Doc. PhDr. Václav Ledvinka, CSc. (*7. ledna 1947, Vinařice), historik a archivář. Po absolutoriu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze (obor historie – český jazyk) a po pětiletém působení na gymnáziu v Rakovníku nastoupil v roce 1976 do Archivu hl. m. Prahy, kde působí doposud a jehož byl ředitelem v letech 1987 až 2016. Zabývá se především dějinami Prahy, dějinami každodennosti a životního stylu aristokracie.

Po řadu let předsedal Vědecké archivní radě, spolupracuje s Filozofickou fakultou Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem i Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy v Praze, je členem rady odborných komisí a vědeckých rad i dalších orgánů. Za svou činnost byl oceněn medailí Za zásluhy o české archivnictví.

rozhovor s Václavem Ledvinkou

Co je to „historická Praha“? Či aby to znělo autenticky – „Praha historická“... Jak ji definovat? Historickým se přece město (a vlastně všechno) stává v běhu času. Kupříkladu: pro generaci šedesátníků a sedmdesátníků je Žižkovská televizní věž se všemi politickými aspekty i emocemi z období jejího vzniku vlastně „současností“ nebo přinejmenším „nedávností“, součástí jejich života... Pro mladé je to už součástí historického města. Jak se s tímhle v hodnocení historičnosti vyrovnat? A jak v této souvislosti nahlížet na dostavby a přestavby?

Jistě, obecně je jako „Praha historická“ vnímána pouze centrální část města, která vznikla od 12. do 18. století. Je to pražské čtyř-či pětiměstí, spojené roku 1784 v jednotné královské hlavní město. V důsledku převahy historizujících (pseudohistorických) slohů sem lze zahrnout – alespoň v povědomí laické veřejnosti – i zástavbu z 19. století. A to včetně první etapy „poasanační“, vzniklé v rozsáhlé přestavbě Josefova a okolí. Tedy vlastně až do nástupu secese. Zajímavé je, že historicky stejně datovanou zástavbu z konce 19. a počátku 20. století v předměstských obcích (Žižkově, Královských Vinohradech, Smíchově, Holešovicích, Libni) již téměř nikdo jako „historickou“ nevnímá – je pouze historizující...

Velká Praha, která vznikla 1. ledna 1922, je spojením historického jádra a moderních předměstí. Přesněji řečeno: modernizujících se –

procházejících modernizačním procesem. Jenomže ten vývoj je ještě složitější – málokdo dnes totiž vnímá, že již po zboření pražských pevnostních hradeb (roku 1866 se stala Praha „otevřeným městem“, samotný akt demolice hradeb proběhl v letech 1873 až 1900) a pak znovu po vzniku Velké Prahy (jak už řečeno, v roce 1922) došlo k rychlému procesu urbanizace. Příměstská venkovská krajina a její vesnické zástavby – návsi, selské statky, usedlosti a letohrádky – se změnily v souvislou městskou zástavbu... Čili definovat „Prahu historickou“ nějak jednoduše je dnes veliký problém.

Pokusme se...

Teoreticky historické město definujeme jako město, které disponuje souborem historických památek, které buď svým množstvím, nebo mimořádnou kvalitou mají pro ráz města určující význam a vytvářejí pohled na něj. I laická veřejnost pak město vnímá jako historické. V protikladu k tomu moderní město je obecně vnímáno jako město bez významnějšího historického jádra, či v němž ráz určují novostavby, případně moderní vilové čtvrti nebo nějaké urbanistické soubory tohoto druhu.

Abychom to shrnuli: Praha je klasické historické město. Má jádro, ve kterém se dochoval enormní počet historických, často vynikajících památek, a ty určují její ráz. Vytvářely, tady už mluvím v minulém čase, atmosféru Prahy. Podstatnou částí koloritu Prahy by měla být

Pražská Veduta z roku 1572. Pohled z výšin nad Smíchovem. V popředí vlevo Hladová zeď, skály na Petříně. Zleva Hradčany, Malá Strana, Karlův most, Stěflecký ostrov, Staré Město, Nové Město, Podskalí a Vyšehrad.

její historická atmosféra. Tu bohužel dnes postupně zadupává do země masový turistický ruch, který historickým prostorem v šiku pochoduje. Má zhoubný vliv i na památkovou rezervaci. Místo autentické atmosféry vzniká pozlátka, náhražka, atrakce pro turisty, překrývající autenticitu historického města. A když tuto původnost, ryzost sami Pražané ještě zevnitř ničí tím, že postupně vybourávají a přetvářejí i historické interiéry, tak zůstává v podstatě klasická „Potěmkinova vesnice“...

Navrch huj, vespod fuj?

I tak by se to dalo říci. Ovšem takové „falešné zdání“ na dlouho nevydrží. Atmosféra vyšumí. Ta se nedá nakaširovat. Je otázka, jak dlouho ještě ti cizinci, návštěvníci, turisté, budou do Prahy jezdit. Potěmkinů je plná Evropa. Autentická průčelí, neautentické celky... co z toho vzniká? V řadě německých měst, stejně třeba v Bernu a Curychu, tam toho je... malované fasády, ale za tím jezdí pohyblivé schody. A to v Praze nebylo. V Praze se ještě dalo chodit do pasáží, průjezdů, průchodů, což je v dobrém smyslu pražská atrakce, lákaly všelijaké uličky a prampouchy... Jenže polovina je jich dneska zavřená a polovina je už přeměněná v něco jiného. Můj názor na budoucnost autentické historické Prahy je hodně skeptický. Floskule, že město se přece měnilo a vyvíjelo vždycky, tak proč by to tak nemělo být i nadále, je snad správná teze, ale měla by končit na hranicích památkové rezervace. V té by měla platit jiná pravidla. Promiňte, já jsem historik, jsem zaujatý, ale jsem přesvědčen, že to, co nezničila velká pražská asanace na přelomu 19. a 20. století a co nezničila dnešní živelná modernizace, tak to by se mělo proměnit doslova a do pí-

smene ve skanzen. Každý zásah by tu měl být pod kontrolou památkářů a měl by se pohybovat v intencích: odtud potud. Když okna, tak dřevěná, taková, jaká mají být, když dveře nejsou původní, tak alespoň v nějakém neutrálním provedení. Ostění, které se dochovalo, zachovat, a ne je tajně v noci zbourat a někde zahrabat. Poslední velká asanace došla až na Mariánské náměstí, ale nezasáhla Husovu ulici, zbyl kousek autentického města od Clam-Gallasova paláce k Betlémskému plácku. Tam už se asanace probourala z druhé strany. Takže tady by měl být doslova skanzen a stejně tak na Malé Straně v těch částech pod Hradem, kam se ještě nevlomily novostavby a kde přece jen majitelé cítili, že je to historie, a barák vnitřně zcela nezničili. I když i na Hradčanech je pár zvěrstev teď z 21. století.

Archivní snímek asanace Josefova – pohled na bourání domu v prostoru mezi ulicemi Maiselova a U Starého hřbitova.

V pozadí, v Široké ulici, již stojí nová zástavba (1910).

Nebyli oni „stavitelé Prahy historické“ vůči městu poněkud pokornější než ti současní?

Barokní architekti mysleli urbanisticky, dokázali citlivě začleňovat svá umělecká veledla do prostředí města, do toho okolí, moderní architekti podle mne nejsou urbanisté v tomhle smyslu, nemají cit pro začlenění. Buď to neumějí, jakože někdy neumějí ani hodnotnou architekturu, nebo dnešním uměleckým přístupem či přístupem estetickým je provokovat. Vybočovat z něčeho, upoutat pozornost za každou cenu tím, že zrovna udělám něco jiného, než si situace žádá. A to je podle mne základní kámen úrazu všech těchto diskusí o moderní architektuře v Praze. Protože kdyby současní architekti byli podle mého osobního názoru pokorní, jako byl Dientzenhofer nebo Kaňka... Ti přece stavěli geniální díla. Ale když už něco čnělo,

jtak to harmonizovalo, třeba sv. Mikuláš, to přece také muselo tehdy vyčnívat daleko víc než dnes. Nebo strahovské věže, ale to je harmonie.

Myslíte si, že Praha má šanci se ubránit tomu tzv. modernizačnímu tlaku?

Šance by byla a Praha ve vlastním zájmu by se tomu ubránit měla. Hlavně proto, aby si dochovala alespoň část historické autenticity. Samozřejmě už nevrátíme Prahu do období, kdy byla jakýmsi omšelým spícím městem, nad nímž se vznášela kafkovská atmosféra; samé lešení, ne protože se stavělo nebo opravovalo, ba dokonce restaurovalo, ale aby to někomu nespadlo na hlavu. Prahu šedesát let nikdo neudržoval.

Jenomže musíme přiznat, že přestavby udělaly z Prahy ono vzácné historické město. Vznikl tu genius loci objeť historických stylů a slohů, v poměrně malém prostoru...

Jistě, ale pokud přijmeme další extenzivní „přestavování“, musíme se smířit s jiným pojetím historie města, než máme teď: dochovat středověk, uchovat zbytky románského slohu, uchovat gotiku, torza renesance, zachovat ono pražské nádherné příslovečné baroko (které ovšem je spíš rokoko a mladší klasicismus) a nechat tomu přirozený vývoj. Je to jeden z možných přístupů, který ale popřelo 19. století tím, že vytvořilo koncept památkové ochrany a památkové péče – co se nám dochovalo, tak to chránit. Tehdy šli ještě dál, když se nám to dochovalo, tak to vraťme do původního stavu. Třeba architekt Josef Mocker. Jeho dostavba Karlštejna v 19. století udělala z hradu stavbu karlštejnštější, než kdy ve své historii bývala. Prašná brána nikdy ve „starých časech“ nevypadala tak, jak vypadá teď. I když je dokonale „gotická“. Nevím, čím to je, novogotika je prostě jiná než původní gotika. Možná je to moc dokonalé, studené. Ale to je ostatně cítit i na francouzských katedrálách.

Mluvíme-li o dostavbách, přestavbách, úpravách... Není paradoxní, že Praze coby vynikajícímu historickému městu chybí historické srdce?

Máte na mysli Staroměstskou radnici. Ano, nahlížíme-li na tuto stavbu jako na skutečné srdce historického pražského centra, tak to

Staroměstská radnice s neogotickým křídlem a vedle stojící Krennův dům (zbořen 1902) zakrývající kostel sv. Mikuláše na Starém Městě.

od roku 1945 chybí. Nebíje. Je dramaticky zraněná a operace dosud nezapočala, obrazně řečeno. Jenomže srdce na tomto místě absenteje ještě déle než od května 1945. I to, co tam stálo dřív, Praha nepřijala za svoje; bylo ohniskem kontroverzí, a pokud se nemýlím, město vypsalo dvanáct soutěží na novostavbu, dostavbu nebo přestavbu Staroměstské radnice. Neogotické křídlo, které v letech 1840 až 1848 postavili architekti Peter Nobile a Pavel Sprenger, se Pražanům nelíbilo od začátku a pořád se hledaly pádné důvody, jak jej zbourat a přestavět. Soutěže končily tak, jak architektonické soutěže dopadají, mladí, progresivní, revoluční architekti (třeba Gočár nebo Janák) vymýšleli leccos jistě uměleckého, leč natolik bizarního, že v kontextu nejstarší pražské radnice to bylo nepřijatelné. Gočár tam chtěl postavit pyramidu, někteří provokatéři zase prorazit bulvár až pod Vítkov, přetnout Revoluční třídu.

Takže Staroměstská radnice by byla svým způsobem neuralgickým, ba osudovým bodem, i kdyby ji nezničili Němci v Pražském povstání. Možná by se zbourala stejně, byť, jak už jsem říkal, to byl problém, protože všelijaké nové nápady nikoho moc nenadchly.

Magistrát měl megalomanské představy, plánoval, že vlastně zbourá všechno, možná že uchová radniční věž s arkýřovou kaplí a orlojem, jinak že vyroste obrovský administrativní objekt. Jako torzo tohoto plánu zůstala Nová radnice. Nakonec totiž, když viděli, jak dopadají soutěže, nechali starou radnici být a místo toho postavili jenom užitkový úřední barák určený k vybírání daní a všelijakých poplatků ze psů, což je právě dnešní Nová radnice. No a mezitím v podstatě už za první republiky se magistrát rozrůstal, bobtnal, takže nestačila Nová radnice, tak postavili ještě tzv. Novou úřední budovu, konstruktivistický dum na Kafkově náměstí. Jeho stavba mimochodem při-pomíná jeden z největších barbarských činů vůči historické Praze. Mimo rámec pražské velké asanace zbořili ilegálně, přes noc, Kolej všech svatých, historickou budovu pražské univerzity, krásnou románskou stavbu, a místo ní pak postavili onu Novou úřední budovu. V jejím sklepe se zachovalo torzo univerzitní koleje, románský prostor, který je moc pěkný.

Andělská kolej neboli Kolej všech svatých 1908).

Dobrá, úcta k Praze. A co ona „velká asanace“? Tehdejší bojovníci za historickou tvář historické Prahy se sjednotili za manifestem Bestia triumphans, který koncipoval Vilém Mrštík. Protestoval proti asanaci historického centra Prahy. Ta začala v roce 1893. Mrštík bránil historickou autenticitu města proti (z jeho hlediska) kulturnímu vandalismu. Kritizoval a zesměšňoval městskou radu a obecní starší. Esej vyšla v roce 1897 jako součást diskuse o asanaci. Myslíte, že přestavba Josefova a Židovského Města byla skutečně vítězstvím architektonické bestiality?

Osobně si to nemyslím. Na tu asanaci bych se díval trochu jinak než ortodoxní bojovníci za zachování Židovského Města. Byl to obrovský hygienický a sociální problém. Praha tehdy dokázala v modernizaci města investiční zákraky. Protože staveb vodovod, kanalizaci, elektrifikovat tramvaje a přitom ještě asanovat, postavit celé nové čtvrti, jenom když to spočítáte, tak dneska bychom to nedokázali ani náhodou.

Panoramatický pohled od Pražského hradu na Malou Stranu, Staré Město a Nové Město (kolem 1906).

Velké spory, až konfrontační, byly například kvůli Obecnímu domu, byl považován de facto za kýč.

To je zase další věc, některé objekty se bořily a na dnešní dobu barbarsky; Králův dvůr byl sice degradovaný, moderně řečeno, říkalo se, že tam byl jenom seminář a z gotické kaple už nezbylo skoro nic. Zplanýrovali tam všechno bez dokumentace, bez archeologického výzkumu a postavili tam Obecní dům. Ani při kopání základů se tam podle mne žádný archeolog nepodíval. Proto ani nevíme, jak ten Králův dvůr původně vypadal. A pokud jde o to, čím se to nahrazovalo, víte, každá doba má názor na architekturu. Že je Obecní dům cukrátkové baroko, secesní dílo, to si můžeme myslet my, puritáni. Ale většina lidí říká, že to je nádherná stavba. Je trochu přehlácená, ale to je například celá Pařížská ulice, také to jsou pseudohistorické kýče, ale přece jen to má nějaký ráz, je to město-tvorně udělané. Sice to nahradilo Židovské Město něčím, co takovou hodnotu nemá, ale architekti, kteří stavěli v pseudoslozích, všichni ti Ullmannové a Schulzové stavěli s citem pro prostředí, v kterém staví.

Která období měla pro historickou Prahu největší význam? Která ji takřikajíc vytvořila?

Byla tři: panování Karla IV., rudolfínská doba a pak první republika. Ale i v jiných časech se Praha vytvářela.

Jak se bude formovat historická Praha v budoucnosti? Přece současná Praha se stane jednou historickou, i ta budoucí se jednou stane historickou. To město něco znamená, z hlediska historičnosti, je silné, má řečeného genia loci. Myslíte, že v budoucnu bude Praha stále tahle Praha se svou příslovečnou silou?

Já myslím, že Praha historická bude vždycky v nějakém smyslu, tak jak to definujeme. Mám trochu obavy, že nás čekají dost citelné ztráty. Já jsem o tom už mluvil, jsem stoupenec skoro toho skanzenu tady v té uzavřené enklávě, v tom historickém pásmu, kde se nám ještě zachovala ta autentická nejstarší historie, čili já trochu trnu obavou, jestli to uhájíme. Protože Praha bude historická v tom, že historickými se dnes stávají i ty pseudohistorické objekty, budovy, čtvrti z konce 19. století. Ale k těm my se chováme ještě nešetněji než k tomu, co máme v rezervaci. Mám obavu z velkých ztrát, které by nemusely nastat, kdybychom k ochraně historického dědictví přistupovali trochu racionálněji a energičtěji. Jsem stoupenec dost

velké památkové ochrany, protože podle mě nedílnou a dokonce podstatnou součástí té památkové hodnoty je i jedinečné pražské panoráma. Ať už to hradčanské, nebo to naopak: z Hradčan na druhou stranu. To nemá žádné jiné město. Několik měst má něco trošku se tomu blížícího, ale vezměte Budapešť – podobná krajinná dispozice, ale zdaleka to není to, co máme tady v Praze, prostě to není ono.

Jak by dopadla historická Praha ve srovnání s jinými stře-doevropskými historickými městy? S Vídní, Budapeští, Krakovem...

Praha je, a to je potřeba říci a připomenout, vedle Paříže nejstarší kontinuální metropolí Evropy. Je v tomto ohledu unikátem, takovou kontinuitu nemá žádné město. Praha byla celou dobu hlavním městem státu, země, jiná města buď tuto pozici během historie ztratila, nebo naopak získala později, jsou mladší v této funkci než Praha. Například Vídeň, nemluvě o Mnichově nebo Berlíně, to jsou mladé metropole. Nejpodobnější Praze je svým způsobem Krakov, a to jak architektonicky, tak i cykličností dějin. Krakov ale ztratil pozici centra státu, přestal být hlavním městem. Já Prahu zařazuji (přiznávám, že jsem, ač venkovan, velký pražský patriot, takže mě v tomto ohledu berte trochu s nadhledem) velmi vysoko. Tvrdím, že Praha je nejvýznamnější městskou metropolí na sever od Alp a na východ od Rýna. A to není pouze záležitost „pražského fanouškovství“, jsem přesvědčen, že toto tvrzení se dá objektivně vůči každému uhájit. Jak už jsem poznamenal, Praha měla na rozdíl od některých metropolí velké štěstí, že se jí vyhnula totální zkáza a že ji obešly katastrofy – černá smrt, obě světové války. Vlastně největšími katastrofami Prahy byly několikrát okupace a bombardování, také trochu války o rakouské dědictví a sedmiletá válka. Předtím jediné švédské obležení a obsazení Hradu a Hradčan roku 1648. A když jdeme dál do minulosti, tak jistou pohromou pro Prahu bylo husitské období, zejména rok 1420, kdy byla zničena Malá Strana a Vyšehrad, to husité mají na svědomí. Švédové uloupili rudolfínské sbírky. Prusové Prahu nějaký čas obléhali a bombardovali spolu s Bavory a Francouzi. Jinak Praha měla neskutečné štěstí, proto také má dochované relativně největší památkové dědictví. Ale jak už jsem řekl, větší důvod tohoto úžasného zachování Prahy přičítám tomu, že město usnulo v provinciálním postavení zemské metropole od 18. století. Zmrtvělo. Zakonzervovalo se. Praha se nestala předmětem rozsáhlých plošných rekonstrukcí, modernizací a asanací, jaké zasáhly Paříž, Vídeň, Budapešť. Praha v té době neměla světové a světácké aktuální ambice, tak zůstala světovou historicky.

Až dodnes?

Ale jistě. Vystupte na kterýkoli vyvýšený bod a rozhlédněte se po ní. Uvidíte, jak je Praha úžasné město. Až bych někdy řekl, že nám Pražanům navzdory.

(Kráčeno)

K čemu jsou architekti

Ilustrovaná kniha pro čtenáře od 10 let

Nakladatelství jakost po sérii atraktivních knih pro děti (D.O.M.E.K., D.E.S.I.G.N., Z.A.H.R.A.D.A., H.U.D.B.A., Kosmos) přichází se svou první autorskou publikací. Kniha *K čemu jsou architekti* na 14 příkladech z českého prostředí představuje obecné principy architektury. Kniha je určena především dětem, ale ocení ji i dospělí zájemci o architekturu – srozumitelnost a sdělnost informací obsažených v knize totiž není na úkor faktické a odborné kvality.

248 stran, 399 Kč, ISBN: 978-80-270-2710-1

K čemu jsou architekti

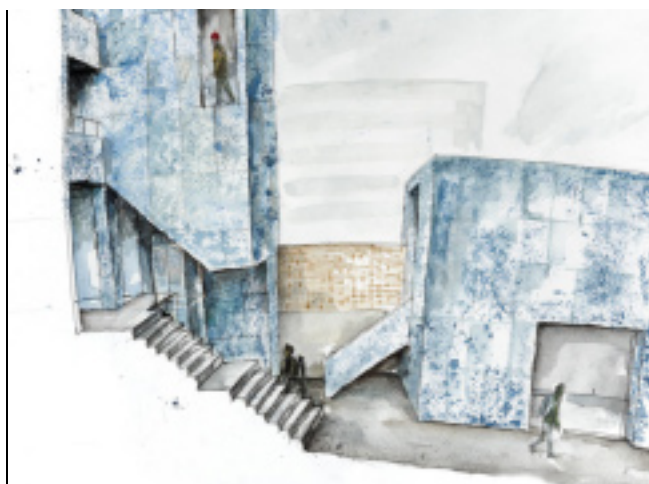

Architekti a architektky vytvářejí prostředí, ve kterém se pohybujeme, bydlíme, odpočíváme, učíme se, pracujeme... zkrátka ve kterém žijeme. Mají ale trochu nevděčnou roli. Každého nejvíc zajímá, jak výsledky jejich práce vypadají. Architektura přitom musí sloužit svému

účelu, je důležité, jak se v ní cítíme a jak ovlivňuje své okolí. Kniha *K čemu jsou architekti* chce navést čtenáře k tomu, aby architekturu vnímali i jinak než jen „líbí – nelíbí“, protože mnohem větší dobrodružství je odhalovat, proč jsou domy a prostory vymyšleny a navrženy zrovna takhle. Je určena pro mladé čtenáře od 10 let.

„Na počátku projektu *K čemu jsou architekti* byla myšlenka na televizní cyklus o současné architektuře pro mladé diváky, kterým jsme se s Karolinou Jirkalovou nějakou dobu zaobírali. Z různých důvodů jsme se nakonec rozhodli záměr přetavit do knižní podoby. Od začátku jsme chtěli, aby knížka byla ilustrovaná, proto bylo klíčové najít vhodného autora. Ve chvíli, kdy do projektu vstoupil architekt Ondřej Dušek, měli jsme vyhráno, protože jsme v jedné osobě našli nejen skvělého kreslíře, ale i spoluautora konceptu a textů,“ říká Jana Kostecká, nakladatelka.

Autoři: Architekt **Ondřej Dušek** vystudoval FA ČVUT v Praze a školu Emila Příklad na pražské AVU. Pracoval v ateliéru Hnilička Císlar architekti, od roku 2010 působí na volné noze. Podílel se na přípravě výstavy Baugruppe ist super! kurátorů Heleny Doudové a Marka Kopeče.

Karolina Jirkalová je novinářka, kritička a editorka se zaměřením na architekturu. Vystudovala bohemistiku na FF UK v Praze, v současnosti je doktorandkou teorie a dějin umění na pražské UMPRUM. Je redaktorkou časopisu Art+Antiques, podílela se na publikacích *Architekti SIAL*, nebo *Město mezi domy*, byla editorkou výzkumného projektu *Panelová sídliště v ČR* jako součást městského životního prostředí.

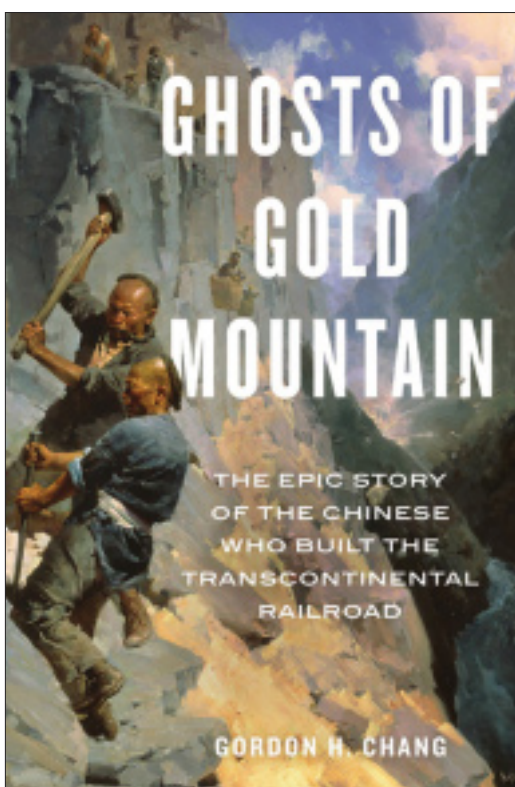
Zakoupit můžete zde <http://www.jakost.net/#eshop>

www.jakost.net

Jak Číňané přemostili Ameriku: 150 let od dokončení transkontinentální železnice

Kdykoli mě cesta zavede do kalifornského San Diega, zastavím se v nedalekém Carlsbadu pojmenovaném na konci 19. století po západočeských lázních. Carlsbad je dnes jedna z tisíců amerických obcí, které vznikly jako železniční zastávky uprostřed řídké osídlené pustiny. Letos v květnu uplynulo 150 let od dokončení transkontinentální železnice, která zkrátila cestu z New Yorku do Kalifornie z několika měsíců na jediný týden. Západní, převážně hornatou část tohoto projektu se podařilo dokončit jen díky nasazení čínských dělníků, přijatých obří firmou The Central Pacific Railroad. Právě jim se po léta věnuje stanfordský historik **Gordon H. Chang** (*1948), autor *Duchů Zlaté hory*: dramatického příběhu Číňanů, kteří stavěli transkontinentální železnici (Houghton Mifflin Harcourt, květen 2019).

Přírodní podmínky západní větve stavby (430 km) byly tak náročné, že železniční společnost marně hledala dělníky ochotné dít v zimě v létě za mizernou mzdou. Pokusy o masový nábor Mexičanů a bývalých otroků selhaly. Firma nakonec najala deset tisíc čínských emigrantů – 90 procent jejich manuálních zaměstnanců.

Autor nás zavádí i do země jejich původu. Jihovýchodní Čína procházela v 19. století obdobím masových rebelií a hladomorů. První emigranti zamířili ke kalifornským břehům po vypuknutí Zlaté horečky na konci 40. let. Byli

vystaveni kruté diskriminaci, a tak se mnozí zaměřili na obchodování a služby. Práce na železnici pak přilákala další z nich.

Historický výzkum tohoto tématu ztěžuje fakt, že autor neměl k dispozici téměř žádné písemné prameny z pera emigrantů. Po léta však spolupracoval se stočlenným mezioborovým týmem, který nashromáždil množství amerických, kanadských a asijských dokumentů, včetně fotografií, firemních dokumentů, novinových článků a rozhovorů s dnešními potomky, umožňujících zrekonstruovat životní i pracovní podmínky těchto dělníků.

Kniha popisuje pracovní režim a obdivuhodnou týmovou morálku čínských pracovníků. Odhaduje se, že v letech 1864 až 1869 jich několik set zahynulo, zejména při

stavbě mostů a ražbě horských tunelů ve Skalistých horách a Sierra Nevadě. Přesnou statistiku firma ovšem nevedla. Na rozdíl od amerických dělníků, kterým zaměstnavatel poskytoval stravu a ubytování, Číňané byli soběstační.

Dlužno dodat, že podíl čínských přistěhovalců na industrializaci Spojených států a na rozvoji měst typu Carlsbadu, jejich přetěžký úděl neusnadnil. V roce 1882 přijal Kongres zákon zakazující veškerou emigraci čínských dělníků. Tato opatření trvala v zásadě až do roku 1943, kdy se Čína stala americkým spojencem v boji proti Japonsku. Dnešní čínsko-americká populace, čítající necelá dvě procenta, patří jak vzdělanostně, tak ekonomicky ke špičkám.

Stanislav Perkner, mimořádný zpravodaj *Deníku KNIHY* v USA, autor memoárové knihy *Čechoamerický příběh* (ISBN: 978-80-88125-05-1)

